

de mate van zeldzaamheid bestaan echter maar weinig nauwkeurige gegevens.

CAHAL (1965), medical assessor van het Engelse Committee on safety of drugs, berichtte dat bij deze commissie in 12 maanden 16 berichten waren binnengekomen omtrent dodelijke trombo-embolieën bij vrouwen die orale contraceptiva hadden gebruikt. Het betrof twee gevallen van hersenembolie of -trombose, vijf van coronaria-afsluiting, acht van longembolie of -infarct en één van een mesenteriaal infarct. De commissie schatte, dat in dat jaar ongeveer 400.000 Engelse vrouwen orale contraceptiva innamen. Bij dit aantal zou men volgens de doodsoorzaken-statistiek van 1964 kunnen verwachten 13 dodelijke trombo-embolieën, namelijk 2 gevallen van hersenembolie of -trombose, 9 van coronaria-afsluiting, 2 van longembolie of -infarct, en 0 van mesenteriaal infarct. Het verschil was dus niet groot. Bovendien wees WEATHERALL (1965) er op, dat voor de doodsoorzaken-statistiek steeds de ziekte wordt gebruikt, die is opgegeven als „underlying cause of death”. Daarom zou men volgens haar het aantal longinfarcten uit deze statistiek met 7 moeten vermenigvuldigen.

ILLIS en medewerkers (1965) gingen na hoeveel gevallen van cerebrale arteriële afsluiting zij tussen januari 1955 en juli 1965 in hun kliniek hadden waargenomen bij vrouwen van 18 tot 45 jaar. Het waren er 39, op een totaal van 315. Eénentwintig waarnemingen dateren van vóór 1961, het jaar waarin de orale contraceptiva werden geïntroduceerd, en 18 van na die tijd. Ook deze getallen wijzen niet op een toename van het aantal trombo-embolieën door orale contraceptiva.

Literatuur: CAHAL, D. A. (1965) *Lancet* II, 1013. — ILLIS, L., R. S. KOCEN, W. I. McDONALD en V. P. MONDKAR (1965) *Brit. med. J.* II, 1164. — Referaat (1965) *Ned. T. Geneesk.* 109, 1354. — Referaat (1966) *Ned. T. Geneesk.* 110, 348. — WEATHERALL, J. A. C. (1965) *Lancet* II, 1344.

C. J. R. Jr.

Worminfestaties bij kinderen van immigranten. —

ARCHER en medewerkers onderzochten in de eerste helft van 1965 bij 1317 schoolgaande kinderen van immigranten in de stad Bradford éénmaal de ontlasting op wormeieren. Bij 81,4 pct werden deze niet gevonden. Bij de overigen werden eieren van de volgende wormen aangetroffen: *Ankylostoma duodenale* (of *Necator americanus*), *Trichiuris trichiura*, *Ascaris lumbricoides*, *Hymenolepis nana* en *Taenia saginata*. De verdeling varieerde naar gelang van het land van herkomst. Zo werden bij kinderen uit India, Pakistan en Afrika vooral ankylostoma-eieren gevonden. De meest voorkomende worm bij de Westindische kinderen was *Trichiuris trichiura*. Opmerkelijk was de lage frequentie van ascaris-eieren bij de genoemde groepen. Bij de oudere kinderen werden meer ankylostomaeieren gevonden dan bij de jongeren; bij de jongens tweemaal zoveel als bij de meisjes. De frequentie van de infestaties met ankylostoma was omgekeerd evenredig met de duur van het verblijf in Engeland, bij trichiuris maakte dit geen verschil. Hoewel de meeste infestaties geen verschijnselen geven, kan het van belang zijn, aan deze darmparasieten te denken.

Literatuur: ARCHER, D. M., F. N. BAMFORD en E. LEES (1965) *Brit. med. J.* II, 1517.

A. D. G.

MEDEDELINGEN EN BEKENDMAKINGEN

SUBSIDIES GEZONDHEIDSORGANISATIE TNO

Het secretariaat van de Gezondheidsorganisatie TNO brengt onder de aandacht van belanghebbenden, dat subsidie-aanvragen voor in het jaar 1967 te verrichten toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek op het gebied van de volksgezondheid kunnen worden ingediend tot uiterlijk 1 september 1966.

Bij de beoordeling van de subsidie-aanvragen zal een punt van overweging zijn het belang van het voorgestelde onderzoek voor de volksgezondheid, terwijl bij de beslissing de beschikbare geldmiddelen mede een rol zullen spelen.

Aanvraagformulieren voor het subsidiejaar 1967 zijn verkrijgbaar bij het secretariaat van de Gezondheidsorganisatie TNO, Postbus 297, 's-Gravenhage.

INGEZONDEN

(*Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie; deze behoudt zich het recht voor, de stukken te bekorten*)

HET GEDRAG VAN DE PUPIL BIJ PARATHION-VERGIFTIGING

In het artikel van ARNOLDUSSEN e.a. (1966) wordt op bl. 884, linker kolom, als symptoom van vergiftiging door parathion en andere cholinesteraseremmers o.a. opgenoemd: sterke pupilverwijding.

Als behandeling van parathion-vergiftiging noemen de schrijvers pralidoxin (P₂AM) en atropinesulfaat, welke laatste moet worden gedoseerd op geleide van de pupilwijdte.

In een artikel van LAMMERS en COHEN (1960, bl. 1668, rechter kolom, laatste alinea) wordt als een van de symptomen van bedoelde stoffen pupilvernauwing genoemd. Dit is begrijpelijker, als gevolg van prikkeling van de parasympathicus (hierop komt het niet-afgebroken worden van acetylcholine neer). Nu wordt de uitspraak van ARNOLDUSSEN c.s. ook logischer, dat men de atropine op geleide van de pupilwijdte moet doseren.

Literatuur: ARNOLDUSSEN, M. H. TH., J. TH. A. M. HENDRIKS en J. B. STOLTE (1966) Behandeling bij acute vergiftiging door slaapmiddelen en enkele andere stoffen. *Ned. T. Geneesk.* 110, 881. — LAMMERS, W. en E. M. COHEN (1960) Hulpverlening bij acute vergiftigingen. II. Cholinesteraseremmende insecticiden. *Ned. T. Geneesk.* 110, 1668.

Nieuwdorp (bij Goes), 16 mei 1966 J. J. GELDERBLOM

Inderdaad ontstaat er natuurlijk miosis! Onze dank voor uw correctie.

Tilburg, 21 juni 1966

M. H. TH. ARNOLDUSSEN

DESINFECTIE VAN HUID EN INSTRUMENTEN

Naar aanleiding van het caput selectum van collega BIJLMER (1966) verzoek ik de auteur mij te willen mededelen, op welke wijze zijn waarde-oordeel ten aanzien van het gebruik van de desinfectantia hexachlorofoen, chloorhexidine en jodium is gefundeerd.

Een vergelijking van de eigenschappen van desinfectantia is gebaseerd op metingen. Is het daarom juist, dat er uitdrukkingen zoals „iets betere resultaten” e.a. worden gebruikt?

Waarom wordt het oordeel niet met feiten geadstrueerd of verwezen naar een toekomstige publikatie?

Literatuur: BIJLMER, J. (1966) *Ned. T. Geneesk.* **110**, 1014.

Heerlen, 13 juni 1966

H. BEEUWKES

Het beoordelen van desinfectantia is een moeilijke zaak, en het leek mij ongewenst, in het betrokken artikel in details dienaangaande te treden. Veel feiten kunt U vinden in het werk van SYKES, waarnaar in het caput selectum werd verwezen.

Overigens zijn wij inderdaad een artikel aan het schrijven, dat zeer binnenkort aan het *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde* zal worden aangeboden en waarin uitvoerig de proeven over huiddesinfectie worden beschreven.

Deventer, 20 juni 1966

J. BIJLMER

HET ATOPISCH SYNDROOM

Naar aanleiding van de klinische les van collega VOORHORST (1966) zou ik gaarne enkele opmerkingen willen maken.

In de eerste plaats zou ik er de nadruk op willen leggen dat ik het geheel eens ben met collega VOORHORST wanneer hij nogmaals wijst op het belang, de atopie af te scheiden van andere vormen van allergie.

Daarentegen ben ik het niet eens met de wijze waarop een aantal zaken voorgesteld worden als feiten waarover geen meningsverschil mogelijk zou zijn.

Er wordt bijvoorbeeld gesteld dat bij kinderen in de eerste levensjaren geen reagnes aantoonbaar zouden zijn. Dit is in duidelijke tegenspraak met een publikatie van GROSFELD, VOORHORST, DE VRIES en KUIPER (1963) waarin vermeld wordt dat bij een groep van 29 kinderen beneden de twee jaar met constitutioneel eczeem 8 maal een positieve huidreactie op huidschilfers werd gevonden, en dus reagnes tegen huidschilfers konden worden aangetoond.

Een mijns inziens eveneens onbewezen stelling is de uitspraak dat positieve huidreacties op ei, melk en meel in de overgrote meerderheid van de gevallen geen atopische, doch anafylactische reacties zouden zijn. Om deze stelling te kunnen bewijzen zou men bij de bedoelde groep patiënten (kleine kinderen met positieve huidreacties op voedingsmiddelen) op grote schaal de reactie volgens Prausnitz-Küstner moeten verrichten.

Het is verder mijn overtuiging dat men voorzichtig moet zijn met het ontkennen van de mogelijkheid dat er reagnes aanwezig zouden zijn bij jonge kinderen met constitutioneel eczeem, astmatische bronchitis en rhinitis vasomotorica, alleen op grond van het feit dat men deze bij onderzoek niet vindt. Men kan wel stellen dat de gevoeligste methode om reagine-productie aan te tonen, de atopische huidreactie is, doch het is zeker mogelijk dat deze methode, juist bij het zeer jonge kind, niet gevoelig genoeg is; dit geldt vooral voor kinderen met constitutioneel eczeem. Dat deze mogelijkheid niet denkbeeldig is, moge blijken uit het volgende:

In het kader van een bepaald onderzoek hebben wij bij 81 niet allergische kinderen beneden de twee jaar, afkomstig uit het Wilhelmina Kinderziekenhuis alhier, huidtests verricht o.a. met histamine. Bij 12 van deze kinderen was de huidreactie op histamine dusdanig verlaagd dat hierdoor de betrouwbaarheid van de huidreacties op allergenen in aanzienlijke mate afnam. Bij 12 kinderen jonger dan twee jaar, lijdende aan constitutioneel eczeem waren er zelfs 5 met een dergelijke verlaagde reactie.

Dit alles illustreert de moeilijkheden die zich voordoen bij het beoordelen van de huidtests bij zeer jonge kinderen;

daarom gaat het mij beslist te ver wanneer collega VOORHORST stelt dat de klinische verschijnselen in het eerste stadium van atopie („pre-atopie”) niet aan een allergie-reagine-reactie kunnen worden toegeschreven omdat de huidreacties negatief zijn.

Met dit alles wil ik echter geen afbreuk doen aan de waarde van het begrip pre-atopie voor de kliniek ter aanduiding van een bepaalde groep patiënten.

Literatuur: GROSFELD, J. C. M., R. VOORHORST, J. DE VRIES en J. P. KUIPER (1963) *Acta allerg. (Kbh.)* **18**, 44. — VOORHORST, R. (1966) *Ned. T. Geneesk.* **110**, 1037.

Utrecht, 11 juni 1966

E. YOUNG

Ik geloof, dat de problemen, die door collega YOUNG opgeworpen worden te technisch en te ingewikkeld zijn om ze in deze rubriek te behandelen. Ik moge volstaan met collega YOUNG en geïnteresseerde lezers te verwijzen naar het zojuist verschenen boekje over dit onderwerp (VOORHORST 1966);

Literatuur: VOORHORST, R. (1966) *Het atopisch syndroom, de vreemde ziekte van Coca*. De Nederlandse Bibliotheek der Geneeskunde, deel 13. Stafleu, Leiden.

Leiden, 21 juni 1966

R. VOORHORST

BERICHTEN

BUITENLAND

Wereldberichten

Wetenschap van het proefdier. — In april vond de vergadering van de internationale vereniging voor de wetenschap van het proefdier te Kopenhagen plaats; meer dan 200 deskundigen uit 12 landen namen eraan deel. Het hoofdthema was „Ziekten van kleine laboratoriumdieren”. De volgende bijeenkomst zal van 26 tot 28 april te Praag worden gehouden met „Fokkerij en huisvesting van proefdieren” als hoofdthema. De voordrachten in de algemene vergaderingen van de vereniging worden in de *Zeitschrift für Versuchstierkunde* (Verlag Fischer, Jena) gepubliceerd. Inlichtingen verstrekt de secretaris K. GAERTNER, 6 Frankfurt a.M. Sachsenhausen, Ludwig-Rehnstrasse 14.

Microfossielen in het precambrium. — Een staafje, gedetermineerd als *Eobacterium isolatum* (n.g., n.sp.) is door een groep onderzoekers van de Harvard University gevonden in zwart kwarts afkomstig van de Fig Tree Series (een 3 miljard jaren oude formatie) in Zuid-Afrika. Het doet zich voor in filamenteuze structuur en is hoogst waarschijnlijk van biologische oorsprong. De nieuwe vondst van de Harvardgroep sluit zich aan bij recente vondsten van microfossielen in het precambrium (zie deze rubriek 1965, bl. 2421). (*Science*, 6 mei, bl. 758).

Engeland

Family planning en de overheid. — Bij de beantwoording van vragen uit het parlement toonde de minister van gezondheid zich bereid, het streven van de Family Planning Association te steunen. Wettelijke regeling is nog in studie, maar de plaatselijke overheden, die de actie in het algemeen goed gezind zijn, kunnen met eigen middelen helpen. Een aantal plaatselijke besturen geeft subsidie en verschaft lokaleit. (*Lancet*, 14 mei, bl. 1107).

Onderwijs voor geestelijk gestoorde verpleegden. — De geneesheer-directeur van het De la Pole Hospital, Willerby, Hull, ervoer dat in vakantietijd studenten niet uitsluitend als „nursing assistant” nuttig werk kunnen doen. Ook als „outside teachers inside a mental hospital” kunnen